

TUTVUSTAME NAABREID

Väikelaevaehitajad mõistavad koostöö tähtsust

Mida väiksemad on ettevõtted ja mida kulukam on müük, seda suurem on ühisturunduse mõttekus.

Väikelaevaehitusele on iseloomulik ettevõtete väike mastaap ja kõrged turunduskulud ning seda mitte ainult Eestis, vaid üleilmselt. Ühtpidi on väikelaevade ja paatide peamiseks müügikanaliks messid: laevaostuhuvilised lihtsalt soovivad kaupa enne investeringute tegemist näha, võimalusel ka proovida. Karvase ilmaga merel enam kroone ei loeta ja garantiikirju ei otsita. Teisalt on väikelaevaehitus majanduskliima suhtes üsna tundlik tegevusala, mis loob eelise just väikestele ettevõtetele, kes suudavad toota paindlikult. Samas ei ole investeringud brändiloomisesse ja messiturundusse väikestele paadikodadele jõukohased ja see loob tungiva vajaduse turundada ühiselt.

Koondunud Saaremaale

Eesti kontekstis on väikelaevaehituse sektor kontsentreerunud Saaremaale. Väikelaeva tootvaid ettevõtteid asub saarel küll arvuliselt sama palju kui neid on Harjumaal, kuid Saaremaal asuvate ettevõtete tootmisefektiivsus on märkimisväärselt suurem ning nende käive moodustab maakonna tööstuse käibest märkimisväärse osa (2007. aastal ligi 25%). Saaremaal ehitatakse puidust, plastikust, alumiiniumist ja metallist aeru-, mootor- ja purjepaate, lõbusõidulaevu, töölaevu (patrull-laevad, lootsilaevad, traalerid, sukelduslaevad), purje- ja mootorjahte, samuti eritellimisel eksklusiivsemaid aluseid (ekspeditsioonijahid, saun-laevad, ujuvelamud jms). Peale laevaehituse toodetakse ja müüakse ka laevade sisustusdetailide, pakutakse (veel liiga vähe) sadamateenuseid, paatide hooldust ja remonti.

Ühisturundus on Saaremaa väikelaevaehitajate jaoks muutunud igapäevaseks. EASi klatriarendusmeetme abil hoo sisse saanud ühisstrateegias määratleti ühe ühistegevusvaldkonnana just ühine müük ja turundus ning käesolevaks ajaks on paika pandud ka lähiaastate turundusplaan. Kevadel tootlesid Saaremaa väikelaevaehitajad PRIA Leader-programmist rahastamist mitmel rahvusvahelisel messil osalemiseks, millest ühel, Soomes toimunud Turu väikelaevamessil on praeguseks ka käidud. Tegemist oli väikeste kalamehe- ja vabaajapaatide messiga, mis on sobilik ja jõukohane just kõige väiksematele paadikodadele. Tänu ühisele messipinnale, projektitoetusele ja koos koordineeritud messilogistikale oli mess jõukohane ka kõige väiksematele paadikodadele, mitme jaoks oli see esimene välismessil osalemise kogemus.

Messil osalenud väikelaevaehitajate sõnul tunti Soomes Saaremaa laevatoodangu vastu suurt huvi.

Näitavad ennast naabritele

Kevadel plaanitakse koos minna Helsingi ja Turu kevadisele messile, samuti Hiswa Rai väikelaevamessile Amsterdamis, kuid sinna juba suuremate alustega. Saaremaa väikelaevaehitajate koostöö ei piirdu aga vaid ühise turundusega. Loodud on väikelaevaehituse klatrikonsortium, mis kujutab endast tootjate, allhankijate, kohalike omavalitsuste ja väikelaevaehituse õpet pakkuvate haridusasutuste koostöövõrgustikku. Klatri tuumikorganisatsioon on Eesti Väikelaevaehituse Liit, mis asub Saaremaal. Lisaks ühisturundusele tehakse koostööd ka koolituse ja tootearenduse suunal, planeeritakse ühiselt materjalide sisseostu ja suuremaid investeringuid ning jagatakse omavahel infot Eesti ja maailma väikelaevaehituse trendide kohta.

Ilmekas näide väikelaevaehitajate koostöö kohta on ühe ettevõtja Leader-toetuse abil soetatav dokitransporter, millest kasu saavad kõik Ida-Saaremaa ja Muhu väikelaevaehituse ja -remondiga tegelevad ettevõtted, kasvab piirkonna sadamate funktsionaalsus ja lisaks kaasneb positiivne mõju mereturismile ning sellega kaudsest seotud majandusele.

ANNI HARTIKAINEN,
Eesti Väikelaevaehitajate Liit

Turu paadimessil näitasid saarlased nelja paati.

KRISTJAN KANA

Saarte koostöökogu teevad eriliseks inimesed

MTÜ Saarte Koostöökogu (SKK) tekkelugu sarnaneb ilmselt äravahetamiseni paljude teiste Leader-tegevusgruppide tekkelugudega ja üks põhilised arengudokumentidki on vähemalt vormiliselt suhteliselt sarnased. Eriliseks teevad ja näo annavad Saarte koostöökogule nagu ka teistele piirkondadele inimesed, kes kohapeal Leader-raamistikus toimetavad.

Seetõttu ei tahakski pikalt peatuda SKK kui organisatsiooni tutvustamisel. Kui ehk niipalju, et meil on 85 liiget - 15 omavalitsust, 42 MTÜd ja 28 ettevõtet. Piirkonda kuuluvad kõik Saare maakonna omavalitsused peale Kuresaare linna. Valitud juhatus on 15liikmeline ja palgal on kaks töötajat. Toimunud on üks projektitoetuste taotlemise voor, kuhu laekus 87 taotlust, millest SKK kinni-

tuskirjad väljastati 46le. Järgmine voor toimub juba 2010. aasta jaanuaris.

Läbivaks jooneks SKK tegevustes on olnud saartel koostegemise kaudu kohaliku elu arendamine. SKK initsiatiivil ja kaasaitamisel on ellu kutsutud mitmed võrgustikud, millest nii mõnigi on kujunenud valdkonna katusorganisatsiooniks. Näitena võiks siin tuua MTÜ Saaremaa Turundusühingu,

mis koondab endas nii turismiettevõtjaid, käsitöölisi kui ka kohaliku toidu tootmise ja pakkimisega tegelejaid. Saaremaa Turundusühing osales aktiivselt ja tulemuslikult esimeses projektitoetuste taotlusvoorus.

Kas tahtlikult või mitte, aga paralleelselt turundusühingu tekkega kujunes SKK üheks läbivaks jooneks kohaliku toidu temaatikaga tegelemine. Pikemalt saab lugeda sellest eraldi artiklist, kuid kokkuvõtvalt võib öelda, et kavandavad tegevused peaksid aitama valdkonna arengule kaasa laiemalt: luuakse materiaalne baas (kogukonnaköögid) ja samal ajal toetavad mittemateriaalsed tegevused

(koolitused, strateegia koostamine, retseptid) valdkonna arengu sisulist poolt.

Suheldes teiste tegevusgruppidega on tihti kuulda, et ettevõtlusmeetmed on need, millest taotlemisel tihtilugu on aktiivsust vähe. SKKl on läinud teisiti - taotlusi oli piisavalt ja ka sisuline pool polnud laita. Kui projektide uuenduslikkuse hindamine on keeruline ja tihti ka subjektiivne, siis ettevõtluse meetmete projektitaotluste koostöö pool oli küll kiiduväärne. Teine saarlaste külje pikem lugu ühest sellisest ettevõtjatevahelisest koostööst räägibki.

KOIT KELDER,
SKK tegevjuht

Kohalik toit ja kogukonnaköögid väärivad tutvustamist

Voib vaielda, kas tegemist on tavapärasest keerukama majandusliku olukorraga või ehk hoopis Leader-mõtteviisi nakkusliku levikuga, aga omaette olekut armastav saarlane on tänaseks üha enam väärtustama hakanud koostegemistes peituvat jõudu ning selle väärtust.

MTÜ Saaremaa Turundusühing on noor organisatsioon, mis koondab endas liikmeid, kelle ettevõtlus või hobi on seotud kohaliku käsitöö, toidu või maaturismi edendamisega. Ühingu tegevuse põhisuund on ühine turundustegevus ehk siis populariseerida ning edendada kohalike toodete ja teenuste tarbimist ning nende eliskasutamist Saaremaal.

Kogukonnaköögid - kellele ja miks?

Kohalik toit on tervislik, toodetud keskkonnasäästlikult ja koduselt. Me teame, mis seal sees on. See on meie oma asi. Teame, et lasteaedades, koolides, hooldekodudes jne kasutavad moosid, mahlad ja muud hoidised tulevad tavapäraselt suurtootjailt, samas kui koduaedast ei jõuta marju-õunu sisse teha ja need veetakse lõpuks komposti.

Miks ei võiks lasteaedade või lasteaia, kaubanduses pakutav kraam vastama kõikidele tervisekaitse nõuetele, kuid kuidas seda tagada koduste hoidiste puhul? Lahenduseks ongi kogukonnaköögid.

Idee ühisköögid rajamiseks ei sündinud üleöö - ühisköögid on olemas ka meie lähiriikides (Gotland) ning tänaseks on seal märgatavalt tõusnud väikeettevõtjate arv ning kohaliku toidu kättesaadavuse paranemisel ka kohalike elanike ja turistide rahulolu. Samuti on lihtsustunud ELi tervisekaitse nõuded väikeettevõtjatele.

Lisaks on Saaremaal mitmeid vahvaid külamajasid,

mis ELi ja kohalike vahenditega korda tehtud ja kus inimesed on harjunud koos käima ja ühistegevust tegema. Külamajades on ka köögid, kus seltsi inimesed oma ürituste tarbeks kokkavad.

Kogukonnaköögi rajamine loob soodsad eeltingimused väikeettevõtluse arenguks. Nii saavad ettevõtlikud inimesed, kelle puuduvad võimalused oma kööki investeerida, kasutada ruumi ja töödeldal seal oma talu toodangut ning müüa seejärel tarbijale töödeldud toitu.

Samuti saab kogukonnakööki olla inkubatsioonikeskkonnaks alustavale väikeettevõtjale, kel ei ole veel täpset ülevaadet oma ettevõtte konkreetsetest töötlemisvajadustest.

Selline "ühiskeedu" vorm on saanud tunnustuse ja toetuse Leaderi toetusprogrammist ning ootab lõplikku heakskiitu veel PRIAlt. Siiski on mõistetav, et ühisköögid ainuüksi ei piisa, et meie kaubanduses, turgudel ning haridusasutustes oleks kohalik toit kättesaadav.

Jagatud mitmeks osaks

Selleks, et projekti käivitada, oli projekti esimeseks etapiks kogukonnaköögid eestvedajatele teadmiste andmine veterinaar- ja tervisekaitse nõuetest. Iga kogukonnaköögis toimetaja peab tundma enesekontrolli rakendamise põhimõtteid toidu käitlemisel. Projekti eesmärgiks on anda teadmisi enesekontrolli rakendamise põhimõtetest toidu käitlemisel, toiduhügieenis, toidu märgistamisele esitatavatest nõuetest, samuti toiduainetega kokkupuutuvate pindade ja nõude desinfitseerimise nõuetest.

Projekti tulemusena saavad 15 kogukonnaköögi eestvedajat teadmised, mis võimaldavad neil ühisköögi tööd juhtida ja müügi eesmärgil toitu käidelda. Ellu viiakse see PRIA heakskiidu saanud projekt selle aasta esimesel poolel.

Teiseks etapiks on planeeritud tootearendus ja retsept-

tide kogumine kohaliku toidu valmistamiseks. Projekti eesmärk on kohaliku eripära kandvate toidutoodete mahu suurendamine Saaremaal, seda kestvuskatset läbinud toodete tehnoloogilise skeemi kogukonnaköögid kasutajatele kättesaadavaks muutes.

Gruppi toidutootjaid, väikeettevõtjaid ja kogukonnaköögid eestvedajaid üle Saaremaa ühendavad ideed, kogemused, valdkonnapõhised teadmised ning üheskoos töötatakse välja uued, kuid samas vanu traditsioone kandvad toidutoodete retseptid hoidiste, teravilja- ja liha- toodete valdkonnas. Seejärel viiakse läbi toodete kestvuskatsed, mida kokku on kavandatud 90.

Projekti tulemusena töötatakse välja 30 retsepti, mis on kogukonnaköögid kasutajatele tasuta kättesaadavad. Projekt on saanud heakskiidu kohalikul Leader-tegevusgrupilt, kuid ootab lõplikku heakskiitu veel PRIAlt.

Kolmandaks etapiks kohaliku toidu projektil on toidustrateegia ja turunduskava väljatöötamine. Kuna kohalike väikeettevõtjate toidutoodete ei ole piisavalt konkurentsivõimelised, on eesmärgiks töötada välja põllumajandussaaduste ja -toodete arendamise strateegia ja turunduskava Saaremaal viie aasta perspektiivis.

Analüüsitakse ühistegevusvõimalusi (tootmine, töötlemine ja turustamine) eesmärgiga parandada väikeettevõtjate turulepääsu võimalusi ning kasvatada nende turuosa Saaremaal ja mandri-Eestis. Analüüsitakse võimalusi Saaremaa põllumajandussaaduste ja -toodete kättesaadavuse parandamiseks. Uuritakse võimalusi, kuidas suurendada tarbija teadlikkust ja rahulolu Saaremaa põllumajandussaaduste ja -toodetega.

Projekt on saanud heakskiidu kohalikul Leader-tegevusgrupilt, kuid ootab lõplikku heakskiitu veel PRIAlt.

Oma toidu projekti viimaseks etapiks oleks turupäe-

vade korraldamine Kuressaares, kus on traditsiooniline turul kauplemine hääbumas. Samas on turg koht, kus toimub kõige vahetum ostja-müüja kontakt.

See annab võimaluse Saaremaa väikeettevõtjate toodangut tutvustada ning populariseerida sellele potentsiaalsele tarbijale toomise kaudu. Taluturg pakub klientidele toitu, mis on kõrge kvaliteediga, värsked ning kohalik. Samuti pakutakse meelelahutust, mis loob toredate õhkkonna ja muudab kogu kauplemise seltskondlikuks ja nauditavaks.

Kahe aasta jooksul on planeeritud teha turupäevi kuuel korral.

Käsitööoskused hinnas

12. detsembril toimunud jõululaadal, kus müüja võis kaubelda vaid omatoodanguga, sai alguse meie ühingu suurem üleskutse saarerahvale - edu ja õnne võti peitub omavahelises koostöös, ühtehoidlikkuses ja ühises tegutsemises!

Selle kinnituseks kutsus Saaremaa turundusühing kõiki Saare maakonna inimesi eesotsas vallavanemate ja linnapeaga ühiselt kuduma maailma pikimat kõlavööd (kõlavöö on arhailine rahvariidevöö, mis kootakse õhukeste ruudukujuliste lauakeste - kõlade - abil).

Kõlasid on 16, kajastamaks meie maakonna omavalitsuste arvu. Iga saarlane sai võosse kududa oma head mõtteid ja ilusad soovid kodukohale, kasutades oma valla või kihelkonna rahvariide põhivärve.

Kuduma hakati kõlavööd 12. detsembril jõululaadal ning kooti iga päev kuni 19. detsembrini, mil linna keskvaljakul toimus ehedat jõulurõõmu pakkuv suur turupäev.

Kõlavöö leidis endale väärilise asukoha Kuressaares, kus saarlased ja saare külalised saavad seda kaemas käia.

SULVI MUNK,
SKK nõustaja